

SOOMAA: rabasilmad ja suurveed

Laukad paistavad päevalguses helesinised, aga kunstnik või luuletaja näeb soodes teisigi värve.

“Kas tunned raba silmi rohelisi ja teisi punakaid kui rauamuld?” kirjutab Heiti Talvik. Noore mehena tihti kodulinnast Pärnust Tartusse rännanud luuletajale võis Soomaa kant olla inspireerijaks: “Kauged sood ja harvad pajud, tühjad rannatused, sinna raugevad kõik rajud, kaovad kannatused.”

Lõpututena näivad metsadevahelised teed, nõorsirged sihid, ühetoonilised turbasambalootused. Kauged suured rabad: Kikepera, Kuresoo, Ördi, Valgeraba.

Matkaja jaksab valgevaluga kõndida ehk paarkümmend kilomeetrit. Sama palju liiguvad ööpäevas Kikepera hundikarja liikmed, nagu selgub zooloog Marko Kūbarsepa seireandmetest.

Ühel talvel Valgeraba servas Paelama oja lähistel kulgesime kilomeetreid koos hundijalgedega. Kus oli susi teetruubi juures joonud, kus kobrast varitsenud ... Siis aga läksid jäljed lootusetult sassi. Näis nagu oluoks loomad teineteise ümber karelnud ... Nad olid seal mänginud, taipasime viimaks. Võib-olla isegi tantsinud.

Mis viga huntidel tantsida nii inimitühjas paigas! Rabades leidub vähe saakloomi ja nii ulatub Kikepera hundikarja koduterritorium Eesti oludes erakordse tuhande ruutkilomeetriteni.

Maalehe ja Eesti Looduskaitse Seltsi koostöös sündinud lugude sari, tähistamaks Eesti Vabariigi 100. sünnipäeva, tutvustab 50 rahvusmaastikku. Lood kirjutab Juhani Püttsepp, maastikke pildistab Ingmar Muusikus.

Soomaa rahvuspark laiub neljasajal ruutkilomeetrit. Sellest peaaegu poole ujutavad vahel üle kevadveed. Märtsist mai alguseni kestab Soomaal siis viies aastaag, mida teame kanuumatkadest järvedeks muutunud jõeluhetadel ja kummipaadiristlustest mereks saanud metsaalustes.

Üleujutusi põhjustavad pilgini täis kraavid, jõed, mis ei jaksa ära kanda lumesulamise vett. Paelama oja punnib Lemmjõkke, Lemmjõgi läheb Raudnasse, Raudna ratsutab Hallistesse, Halliste haakub Navestiga, Navesti navigeerib Pärnusse, Pärnu jõgi jõuab viimaks merre.

Ajakirjanikud Liisi Seil ja Elmo Riig on jäädvustanud 2010. aas-

Kanuumatkajad Karuskose talu õuele voolanud Raudna jõel 2010. aasta aprillis.

ta võimsa suurvee aegu raamatus “Teekond läbi viie aastaaja”. Aprillis tõi Looduse Omnibuss tookord Kõrtsi-Tõramaale korraga mitusada veematkajat. Matkakorraldaja Aivar Ruukeli juurde tekkis sõiduhuvilistest pikk järjekord. Teine Soomaa teejuht Indrek Hein “oli oma Kuusekäära talus veevangis ja ehitas kariloomadele jalge alla parvi”.

Üleujutus pakub inimestele erakordseid emotsioone, loodu-

se teeb see aga tugevaks: vähendab veeõitsengu ohtu, jaotab toitesoolasid, tagab hapnikuvaru. Suurvete survele on üleujutuste piirimaile kerkinud ka Kikepera ja Kuresoo rabanõlvad.

Mida teha Soomaal ülejäänud neljal aastaajal? Võib rännata Riisa raba laudteega varustatud matkarajal või tõusta Ingatsi valetorni Kuresoo servas, võib käia Hüpasaare rabasaarel kontserdil, võib aga terve päeva ühe känd-

nu peal istuda ja iseendaga olla, käbisoomuseid lugeda.

“Liginesin oma kodu metsadele. Missugune muinasjutt minevikust. Iga puu, iga põõsas ütleb mulle ärarääkimata palju,” on kirjutanud Kuresoo külje alt Hüpasaare metsavahiperest pärit helilooja Mart Saar.

“Ta armastas tungida ühte hetke, momendi meeolusse, mis võimaldas tal kontsentreeruda olulisel ja näha selle erinevaid

tundevarjundeid,” on Mart Saare loomingut kirjeldanud muusikateadlane Vardo Rumessen.

Soomaa on märg paik, aga koprad soovivad paisutustõega seda veelgi märjemaks muuta. Sarnane eesmärk võib olla ka inimesel, aga teises kohas. Kuresoo kaguosas on Eestimaa Looduse Fondi eestvõttel kuivenduskraave kinni aetud, raba taastatud.

JUHANI PÜTTSEPP

Ajakiri Maakodu ja Nordic-Holz otsivad EESTI KAUNEIMAT MAAKODU

Vaata: maakodu.ee/konkurss

EESTI KAUNEIM
MAAKODU
2017

Auhinnafond
9200 €

Igale finalistile kingitus firmalt Bosch ja ajakirja Maakodu tellimus 3 kuuks!

OSALE KONKURSIL!

EESTI KAUNEIM MAAKODU 2017

Peauhind: AIAMAJA firmalt NORDIC-HOLZ
VÄÄRTUS 3183 €
Tutvu valikuga: www.nordic-holz.ee

KAUNEIM AED

Auhind: HUSQVARNA MURUNIIDUK (VÄÄRTUS 449 €) ja FISKARS KASTMISVOOLIKUKOMPLEKT WATERWHEEL (VÄÄRTUS 109,95 €)

KAUNEIM MÄNGUMAJA

Auhind: TOOTED firmalt LEGO ja MÄNGUMAJA KAUBAMAJA LASTEMAAILMALT (VÄÄRTUS KOKKU 300 €)

KAUNEIM KÖÖK

Auhind: KINKEKAART firmalt FISKARS (VÄÄRTUS 600 €)

KAUNEIM SUVEKODU

Auhind: KINKEKAART firmalt BOSCH (VÄÄRTUS 2500 €)

KAUNEIM VÄLIPUHKEALA

(terrass, välipuhkeala, väliköök)
Auhind: NURGADIIVAN KOOS KAHE LAUAGA firmalt HOME4YOU.EE (VÄÄRTUS 1295 €)

LAPSESÕBRALIK KODU

Auhind: E-POE KINKEKAART firmalt PALMAKO (VÄÄRTUSES 600 €)

PARIM SISUSTUSLAHENDUS

Auhind: NARMA vaibad newWeave® (VÄÄRTUS 250 €)

